

Club Excursionista de Gràcia

"MAI ENRERA"

Publicació degana de la premsa de Gràcia
Creu de Sant Jordi 1992 - Medalla d'Honor de Barcelona 2004

NOVEMBRE
DESEMBRE
2 0 0 6

PASSATGE MULET, 4
TEL: 93 237 86 59
FAX: 93 237 51 48
08005 BARCELONA

Butlletí social

XXIV Any - 2a. Època, núm. 94
Fundat l'any 1922

Presentació Matagalls-Montserrat al Parlament de Catalunya

Control d'avitallament de la Matagalls-Montserrat a Sant Llorenç Savall

Inauguració del Cicle de Pel·lícules d'Escalada Josep Maria Rodés (Fotografies de Guillem Martin)

EDITORIAL

13 DE GENER 2007 85 ANYS D'HISTÒRIA EN UN DIA

El proper mes de gener, nostra entitat assolirà els 85 anys d'història. Què ens aporta aquesta efemèride. En primer lloc, que arran d'una proposta d'en Josep Buch, Jaume Martorell i Agustí Sobrevia, es constitueix una entitat amb el nom de "Mai Enrere", que pocs anys després i per una raó que no te res a veure amb el joc democràtic va esdevenir com a Club Excursionista de Gràcia, actual nom de l'entitat des d'aquest moment fins als nostres dies.

Al llarg d'aquests 85 anys han passat 28 presidents amb les seves respectives juntes directives, que han estat el motor d'una entitat que es podria definir com un referent de l'excursionisme i per la seva aportació al llarg de la seva història en molts altres aspectes, com la primera entitat promotora del Senderisme o dels cursos de Medicina i Socors de Muntanya, promotors de la Federació d'Entitats o avui en dia dels mapes en 3D. Podríem omplir pàgines i encara ens deixarem quelcom per enumerar ja que també des de la vessant esportiva la nostra entitat ha estat bressol d'innombrables primeres activitats tan d'escalada a través del GEDE com de les diferents seccions de la nostra entitat. L'esquí de muntanya, expedicions, espeleologia, acampada, un vital agrupament escolta que potència el guiatge a molts joves de Gràcia, i no podem ometre la secció cultural, la nostra revista i el butlletí.

Cal ressaltar avui en dia la importància dels mitjans a l'hora de fer arribar les nostres inquietuds a la societat i hem agraïr a tots ells la seva predisposició per difondre un esport que de vegades no és fàcil la seva divulgació.

El nombre de nous socis va augmentant a bon ritme, però hem de ser capaços de detectar les seves necessitats per tal d'oferir els serveis que necessiten, no obstant és important la seva implicació a fi de que aportin el seu coneixement i experiència. La societat evoluciona dia a dia i per aquesta raó hem de tenir la sensibilitat de les noves generacions per tal de preparar un camí que cada dia serà més difícil però alhora més enriquidor per aquells que assumeixin el repte de col·laborar en les nostres seccions.

Cada dia a una gran part de la societat li costa intentar aprendre a través de l'esforç i gràcies a molts dels que col·laboren amb el Gràcia l'espirit d'assolir fites a través de l'esforç s'ha convertit en una veritable afeció i a la que us convidem a col·laborar en la forma que considereu adient.

Som una família en el sentit que compartim una afeció comuna que unit els nostres esforços per traspassar els coneixements i la nostra experiència assolida a través de les activitats a la natura, el nostre país tindrà prou seny per treballar per millorar en tots els aspectes de la defensa de la natura i promoció dels esports de muntanya

La història de les nostres entitats està basada en el treball del teixit associatiu català que en el cas de l'excursionisme al llarg de 140 anys s'ha enriquit amb les activitats desenvolupades per insignes alpinistes, escriptors i directius que han fet que l'esport de muntanya tan a casa nostra com fora hagi estat reconegut.

No puc ometre fites de la nostra entitat com haver estat :

- Precursors del Senderisme a Catalunya i a Espanya.
- Desenvolupar les descobertes de les coves de Benifallet.
- Haver batut el rècord de fondària en espeleologia "calcan"
- La iniciació amb altres dos entitats germanes el curs de Medicina i Socors de Muntanya que ara farà 14 anys de docència envers la sanitat esportiva
- La descoberta del form Ibèric a Sant Cugat per part la nostra secció de recerques arqueològiques.
- La Matagalls Montserrat, una travessa de resistència única en les seves característiques i l'única auditada per una entitat que es preocupa pel medi ambient com es Mountain Wilderness.
- L'Escola de Muntanya de Gràcia constituïda per coordinar i impartir l'ensenyament en tècniques de l'alta muntanya amb una visió de respecte a la natura destacant la salut i seguretat en els esports que són de la nostra competència des de la vessant amateur ja que professionalment ja existeixen empreses que es dediquen a la captació de clients.
- L'aposta feta conjuntament amb l'editorial Alpina, Geo Virtual, Geo Stel i amb el suport de l'Institut Cartogràfic de Catalunya i a proposta de la nostra entitat, va donar com ha resultat els mapes en 3 dimensions que facilitin la preparació amb seguretat de sortides ha estat una altra de les grans aportacions a la societat.

A punt d'assolir com he dit al principi, els 85 anys un altre vegada aprofito l'avinentsa per agraïr l'esforç de tots aquells socis que any rere any esteu treballant en les diferents seccions fent que el Club Excursionista de Gràcia s'estigui convertint en un referent del que ha de ser una entitat capdavantera.

Segur que tenim molt a millorar però la qualitat humana i l'esforç d'aquells que esteu fent del Gràcia una entitat de veritable relació excursionista i social, no es podrà posar mai en dubte.

Gràcies a tots

Francesc Sanahuja i Toledano
President del Club Excursionista de Gràcia

FELIÇ NADAL I BONA ENTRADA A L'ANY 2007

AGENDA

NOVEMBRE

5, diumenge

Secció de Muntanya. Cicle PR-C 52
Santuari de Falgars-La Poba de Lillet
3:47 h 12,7 km +525, -525

5, diumenge

GIE. Curset d'iniciació a l'espeleologia
Sortida
Coordinació: Xavier París

12 i 12, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya. Alta Muntanya
TUC DE MULLERES
Coordinació: Martí Cufé

11 i 12, dissabte i diumenge

GIE. Curset d'iniciació a l'espeleologia
Sortida
Coordinació: Xavier París

16, dijous a les 21:30

Secció de Muntanya. Cicle d'Audiovisuals Buch i Parera
EXPEDICIÓ CATALANOARGENTINA AL DAULAGHIRI
A càrrec de Xavi Arias

16, dijous

GIE. Curset d'iniciació a l'espeleologia
Cloenda
Coordinació: Xavier París

19, diumenge

Secció de Muntanya. Cicle GR's. GR-92
CADAQUES-ROSES
Coordinació: Roger Lloses

25 i 26, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya. Mitja muntanya
VOLTA AL CATLLARAS
Coordinació: Pilar López

28, dimarts a les 21:00 hores

GEDE. Cicle Pel·lícules d'Escalada Josep-Maria Rodés
CINCO DIAS, UN VERANO (CAST)
A la Sala d'Actes del Club

DESEMBRE

2 i 3, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya. Alta muntanya
PUIGPEDROS
Coordinació: Francisco J. Romero

6 al 10, dimecres a diumenge

Secció de Muntanya
Pics de La mesa de los Tres Reyes i Petrexema, per Lescún (França, Pirineu occidental)
Coordinadora: Rosa Salas

14, dijous a les 21:30

Secció de Muntanya. Cicle d'Audiovisuals Buch i Parera
LA VALUA D'UN PUJA
A càrrec de Josep Bosch

16, dissabte a les 12 hores

Secció Cultural
PESSEBRE AL FORN IBÈRIC I ERMITA DE ST. ADJUTORI
Coordinació: Maria-Dolors Lázaro

16, dissabte a les 21:00 hores

Cantaires Muntanyencs
CONCERT DE NADAL
Coordinació: Miquel Fernandez

16 i 17, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya. Mitja muntanya
PORTS DE BESSEIT
Coordinació: Clet Herrero

17, diumenge

Secció de Muntanya. Cicle GR's. GR-92
Portbou-Port de Llança
Coordinació: Roger Lloses

28, dimarts a les 21:00 hores

GEDE. Cicle de Pel·lícules d'Escalada Josep-Maria Rodés
70 anys de la primera al Cavall Bernat - 2005
Montañas de ayer. La conquista del puro (Mallos de Riglos) - 2000
A la Sala d'Actes del Club

GENER

Segona setmana de Gener

Consell Directiu
Cel·lebrarem el sopar dels 85 anys del club.

18, dijous a les 21:30

Secció de Muntanya. Cicle d'Audiovisuals Buch i Parera
TRAVESSA DEL BALTORO SOTA ELS VUIT MILLS DEL KARAKORUM
A càrrec d'Eloi Figueras

20 i 21, dissabte i diumenge

Secció de Muntanya. Alta muntanya
PIC D'ALBA
Coordinació: Xavi Mestres

21, diumenge

Secció de Muntanya. Cicle GR's. GR-92
Roses-El Cortalet
Coordinació: Roger Lloses

28, diumenge

Secció de Muntanya. Mitja muntanya
SERRA DE L'OBAC
Coordinació: Núria Ferrer

30, dimarts a les 21:00 hores

GEDE. Cicle de Pel·lícules d'Escalada Josep-Maria Rodés
Cerro Torre: Schrei aus Stein (Grito de Piedra) - 1991
A la Sala d'Actes del Club

**INFORMACIÓ ACTUALITZADA
SOBRE ACTIVITATS DEL CLUB,
LES PODEU TROBAR AL
CALENDARI DE LA WEB DEL CLUB**

www.cegracia.cat

CULTURAL

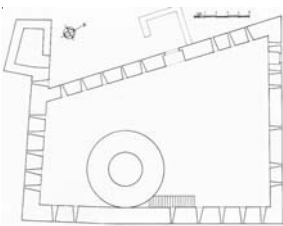
ANEM AL CASTELL DE... FARNERS (la Selva)

Situació.-

El castell de Farners s'alça al cim d'un turó rocós, de 422 m d'alçada, a l'oest de la ciutat de Santa Coloma de Farners al terme municipal a què pertany. Situat en un lloc estratègic, domina l'antiga via de comunicació que va de la Selva a Sant Hilari i la plana de Vic. És un privilegiat mirador, en un paratge de gran bellesa, vers les muntanyes de les Guilleries, el Montseny i el pla de la Selva fins a les Gavarres. Al peu del castell, en una esplanada, hi ha l'ermita santuari de la Mare de Déu de Farners.

Estat actual i descripció.-

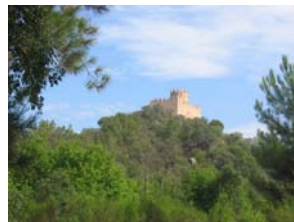
Es un dels castells més ben conservats de la comarca. Les obres de restauració s'inauguraren l'abril del 2003. Amb aquestes, a part de consolidar i reconstruir les parts malmeses, s'hi han instal·lat escales metàl·liques i passarel·les als camins de ronda per tal de facilitar-ne la visita. El castell normalment és tancat, obren la porta els caps de setmana i dates molt concretes, per a visitar-lo entre setmana cal demanar les claus prèviament a l'Ajuntament de Santa Coloma (tel. 972 840 808) o informar-se a l'Oficina Municipal de Turisme (tel. 972 840 121).

Planta del castell, segons J. Bolós a "Catalunya Romànica".

El castell és format per una torre de planta circular adossada al costat de llevant d'un recinte emmurallat de planta gairebé trapezial. La torre fa uns 12 m d'alçada i un diàmetre d'uns 8,50 m. Els seus murs tenen un gruix de 2,30 m. És massissa fins a una alçada de 7 m a aquest nivell del terra i orientada cap al nord hi ha la porta per la qual s'hi accedeix, actualment, per una moderna escala metàl·lica. El cim de la torre, també accessible des del seu

interior per una original escala, està coronat per grans merlets sota els quals i per tot el voltant de la construcció s'obren dotze espitlleres.

Vista del castell dalt del turó rocós. (Fotografia J. Arisa).

El clos o muralla exterior del castell té uns 27 i 20 m de llarg per uns 18,50 i 12 m de costat. Els murs d'uns 8 m d'alçada fan, en els seus primers 4 m, un gruix de prop de 1,50 m i, com la torre, corresponen a la part més antiga del recinte (segles XI-XII); els quatre metres restants de muralla, fins a arribar als merlets que la rematen, tenen només 60 cm de gruix i corresponen a períodes posteriors (potser dels segles XIV o XV). Tot el perímetre del recinte està dotat d'espitlleres. Al pany de paret més llarg, el de ponent, s'obre la porta principal -d'1,75 m d'amplada i 3,50 m d'alçada-acabada amb un arc de mig punt dovellat. Davant la porta hi ha una construcció o defensa, de planta rectangular que sobresurt uns 4 m, d'època moderna. A l'angle sud-oest del recinte, per l'exterior, hi trobem una torre de planta irregular (d'uns 4 per 5 m de mides exteriors i uns murs d'uns 80 cm de gruix), coetània a la resta del castell medieval i destinada, segurament, a reforçar la defensa en el lloc d'accés a la fortalesa. Tant al portal principal com en una petita portella, de 70 cm d'amplada situada al mur de tramuntana, hi podem veure -per l'interior a banda i banda- els forats per a la barra que travava la porta. Dins el recinte, on ara hi un gran pati, es pot distingir la part baixa dels murs d'antigues

Torre mestra coronada amb grans merlets i espitlleres. (Fotografia J. Arisa).

dependències. L'obra del castell és feta amb carreus de granit rogenc de l'entorn, força regular, ben escarats i col·locats a trencajunt.

El conjunt es complementa amb el que podria ser una cisterna o dipòsit de neu, d'uns 7.50 i 4,50 m de costat per uns 2 m de fondo, construïda –tot aprofitant una paret de roca- al coll que separa el turó del castell del veí turó del Vent; en aquest lloc i en el camí que ve de l'Ermita, hi trobem, també, uns primers murs de defensa de poca alçada. Dalt del turó del Vent de 442 m d'altitud, que domina el castell, hi ha restes de velles fortificacions (un mur d'1 m d'ample per més de 6 m de llarg, fonaments, forats quadrats i circulars excavats a la roca, etc.) segurament vestigis d'una torre de guaita destinada a vigilar la vall de Vallors situada als seus peus. Des d'aquest punt hi ha una bona vista panoràmica. El més espectacular, però, són els grans tallats a la roca que trobem al llarg del camí d'accés a aquest turó, senyal que era aquest, un punt d'ocupació força habitual, com també ho indica el fet que la cisterna sigui situada en un lloc a l'abast de les dues fortificacions.

Vista parcial del recinte interior i un dels murs amb diverses filades d'espielleres. (Foto J. Ariso).

Ja hem citat que, als peus del castell en una esplanada envoltada d'alzines, hi ha l'ermita i santuari de la Mare de Déu de Farners. Els estudis arqueològics semblen constatar que la part inferior de l'absis d'aquest temple –d'1 m de gruix- correspon a una primitiva capella,

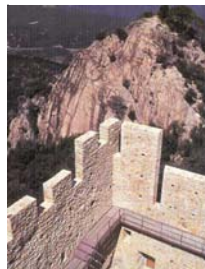
possiblement construïda a la mateixa època que el castell (segle XI), mentre que l'obra superior (i gran part de la nau romànica són el resultat d'una reconstrucció feta l'any 1200. A l'època barroca, concretament l'any 1700, s'amplià l'edifici allargant la nau i construint el creuer i, finalment, l'any 1787, s'hi afegí la porxada o atri davanter. La imatge de la Verge amb l'Infant és romànica tot i que molt modificada en restauracions posteriors.

Història.

El castell de Farners el trobem documentat l'any 1046 en el jurament de fidelitat del vescomte Ramon Folc de Cardona al comte Ramon Berenguer I de Barcelona. Els Cardona, al seu torn i com era costum, cediren el castell a un castellà. L'any 1060, el castell de la fortalesa era Ramon I de Farners. Els Farners, amb drets i possessions al

Gironès, foren durant generacions senyors del castell. En l'acta de consagració –segurament després d'una reconstrucció-, l'any 1200, de l'església de la Mare de Déu de Farners, situada ad pedim castro de Farnerio, s'esmenta que fou fundada per Ramon II de Farners. També foren senyors d'aquest castell els Vilademany ja que, el 1240, Pere Ramon de Vilademany –que posseïa el castell de Solterra, prop de Sant Hilari- llegà en testament el castell de Farners al seu fill Arnau. Malgrat aquest canvi, els Cardona sempre mantingueren el domini superior, per raó de jurisdicció feudal, sobre el castell i les parròquies i llocs del seu terme. La possessió del castell va anar passant dels Farners als Vilademany i viceversa fet que provocà contencioses jurisdiccionals que s'allargaren fins al segle XIV.

Pors fets d'armes ens han arribat d'aquesta fortalesa, segurament la seva principal missió fou de talaia de la contrada i lloc de refugi en cas de perill; exceptuant el paper protagonista que tingué durant les guerres dels pagesos de remença en què el castell fou ocupat, l'any 1462, pel capilost Pere Joan Sala que amb una tropa de vuit-cents homes s'apoderà de Santa Coloma i, encara, el 1489, tres anys després de signada la Sentència de Guadalupe –que abolí els servituds feudals- quan els pagesos exclosos dels seus beneficis assaltaren i ocuparen el castell. Un dels darrers serveis prestat per la fortificació es produí el segle XVIII durant la guerra de Successió, quan el castell fou transformat en caserna d'un regiment borbònic. Després, segurament, el lloc restà abandonat. Financada per l'Ajuntament de Santa Coloma i el Departament de Cultura de la Generalitat, els anys 1992-1993, es va fer una excavació arqueològica dins el recinte, actuació que donà una seqüència completa de la cronologia del castell. Entre els anys 2001 i 2003, tota la direcció del Departament de Cultura i el suport econòmic de la Unió Europea, s'hi feu una molt meritoria tasca de restauració que ha deixat el monument tal com el podem veure ara.

Panoràmica des de dalt, la torre amb un angle del recinte i, en segon terme, el veí turó del Vent. (Fotografia J. Ariso).

Legenda:

Una noia de la masia del Sobirà, de Santa Creu d'Osor, va ser expulsada de casa seva després de quedar embarassada del seu promès. Sense que ningú ho sabés, van casar-se a l'església de Sant Miquel de Cladells. El nou matrimoni

va viure l'embaràs juntament amb el capellà, que els va acollir a la rectoria. Un dia, sense saber com ni per què, un home va presentar-se al llloc, destrossà tot el que hi trobà i va matar el rector i el marit. Sense que ningú pogués justificar el seu casament, ja que el capellà que els havia casat i el seu estimat, els únics que ho sabien, havien mort i els documents havien quedat perduts per les destrosses, la noia se sentí sola i desamparada. Atabalada i plena de por, va fugir muntanya enllà, i la nit de Nadal va refugiar-se a l'abandonat castell de Farners per donar-hi llum. Amb els primers dolors, desesperada, va implorar l'ajut de la Mare de Déu de la propera capella i immediatament va aparèixer una llum blanca enmig de la qual, hi baixava una donzella que va recollir l'infant que la dona acabava de parir. Al cap de poc, va passar un home plorant: la donzella li preguntà què li passava i aquest li respongué que la seva dona havia acabat de donar a llum un infant mort. Ella li va cedir el nadó i li digué que, al cap de dos anys, el mateix dia de Nadal

Detall de la cisterna o reserva d'aigua situada al coll que uneix els turons del castell amb el del Vent. (Fotografia J. Àrcia).

i a la mateixa hora, tornés allí amb el nen i la seva muller per tal de cobrar el didatge. Passats els dos anys, el matrimoni que havia criat aquell infant va anar al castell on hi van trobar la donzella. Aquesta va agafar el nen i, en senyal de pagament, va omplir el davantal de la dona d'una cosa pesant mentre els deia: "No mireu això que us dono fins que arribeu a casa vostra, i sereu rics per tota la vida". Dit això va desaparèixer amb la criatura. El matrimoni marxà amb molta precaució, perquè no caigués res d'allò tant valuós. Al cap d'uns instants, la dona no va tenir espera i va desembolicar el davantal, comprovant amb sorpresa que només hi havia sorra. Indignada la va llençar a terra i, tot rondinant, el matrimoni va fer camí cap a casa seva. Un cop dins, mentre la dona s'espolsava el davantal, veié que els petits grans de sorra que encara hi quedaven, es convertien en petites monedes d'or. Aleshores van comprendre la virtut de les paraules d'aquella gran Senyora. Van córrer a cercar la sorra que havien llençat, però ja no la van trobar. Conta aquesta llegenda, que la mare d'aquell infant es va fer monja del convent de Sant Joan de les Abadesses i que el noi –afiliat per la Senyora del castell– va fer-se gran i fou un home just, generós i molt estimat, conegut per tota la contrada com "El fill del Castell".

Itinerari.-

Desplaçament: Cal anar a Santa Coloma de Farners. Des de Barcelona, és pot agafar l'autopista A-7 direcció Girona i sortir al trencall que va a Lloret-Sant Feliu de Guíxols; després, per la carretera C-63 passant per Sils i Riudarenes, fins a Santa Coloma de Farners. Un cop a aquesta ciutat, s'ha d'anar al Parc de Sant Salvador i deixar el cotxe a l'aparcament de l'entrada.

Itinerari a peu: Durada: 2 h. Longitud 8 km. Desnivell: 290 m. Dificultat: baixa. Del Parc de Sant Salvador, senyalitzada amb rètols, surt una pista forestal que en uns 5 km ens porta al Santuari de la Mare de Déu de Farners i al castell. Tot i que s'hi pot anar amb cotxe, recomanem fer el recorregut a peu; el camí –la pujada però és de bon fer i d'una gran bellesa. En poc més d'una hora arribarem a l'Ermita de Farners (hi ha una font). Per un camí carreter –barrat al pas de cotxes– i, després, un corriol, es puja, en 10 minuts, al coll que separa els turons del castell i el del Vent on recomanem començar la visita. Recordeu que, entre setmana, podeu trobar el castell tancat (cal demanar la clau a l'Ajuntament de Santa Coloma). Es pot tornar referent el camí per la pista o per un sender –marcat amb senyals blancs– que des de l'Ermita de Farners, passant per Can Miquel, Cal l'Oiveres i Cal l'Oller, en uns 45 minuts, ens porta al passeig que voreja la fiera del Parc de Sant Salvador.

Josep Arisa

Cartografia.-

- La Selva. Escala 1:50.000. Institut Cartogràfic de Catalunya.

Bibliografia consultada.-

- DDA. *Els castells catalans*. Volum III. Rafael Dalmau Editor. Barcelona 1971.
- Salvador Ginesta. *La comarca de la Selva*. Editorial Selecta. Barcelona 1972.
- Rosa M. Olivart i Jordi Bolós. *Castell de Farners* dins *Catalunya Romànica*. Volum V. Editorial Enciclopèdia Catalana. Barcelona 1991.
- "Maria de Bell-lloch" (M. Pilar Maspons i Labrós). "El Fill del Castell" dins *Llegendes catalanes*. Barcelona 1881.

Plaça del Diamant 9 • 08012 Barcelona
Telèfon i Fax 93 218 41 17
<http://www.tinet.es/2c/rus>
e-mail: rus@tinnet.es

SERRALLONGA, a la Fira del Llibre de Muntanya TAVERET

És el cinquè any ue el nostre Club pren part a la Fira del Llibre de Muntanya, enguany a Taveret, lloc on va néixer aquesta iniciativa.

Els passats 30 de setembre i 1 d'octubre, el Collsacabra es va omplir de nou, de llibres de muntanya on el nostre estand va oferir publicacions molt interessants i va ser molt visitat. És una ocasió per explicar al públic la tasca que porta a terme el Gràcia, tant en excursions, escalades, espeleo, acampada i també la nostra marca Matagalls – Montserrat. Es va estrenar una petita TV amb DVD que continuament explicava aquestes diferents activitats.

Hi vàrem presentar l'escriptor Llorenç Capdevila, autor de "Serrallonga, l'últim bandoler". No es tracta d'un llibre pròpiament de muntanya, però l'indret sí que és, el propi del personatge.

Taveret és un excel·lent mirador de les afraus de les Guilleries, per on va transcórrer bona part de la vida i els fets d'en Serrallonga. El seu record, en aquelles terres del

Collsacabra ha estat sempre ben viu. És el "seu" bandoler. Els pares han transmès un Serrallonga present, com si fos ahir que corria per aquells verals.

Per això va ser ben acollida la presentació, feta en primer lloc pel nostre amic i consoci Joan Cervera, l'amiga Teresa Clota, i finalment va parlar l'autor, content per haver comptat amb ell per a la Fira del Llibre.

Van acabar l'acte, el grup "Els tranquils", cantant cançons adients sobre el bandoler Serrallonga:

**Torna, torna Serrallonga!
Que l'alzina ens cremaran
Que ens arrencaran les pedres,
Que la terra ens robaran**

FESTES DE LA MERCÈ 2006

Elisabet Cristina de Brunsvic-Wolfenbüttel

Enguany ha desfilat una geganta, vinguda expressament de Wolfenbüttel, Alemanya, per les festes de la Mercè. Representa la reina Elisabet Cristina, esposa de Carles VI, va ser fabricada a Tiana, a Can Boter, en honor d'aquella princesa que tant va estimar Catalunya.

Avui val la pena recordar el seu pas per Catalunya on hi va venir amb disset anys. Va ser elegida entre les noies europees del seu temps per casar-se amb Carles VI, arxiduc d'Àustria, i ser reina d'Espanya contra el Borbó.

Ho va ser durant cinc anys, fins al desastrós final de la Guerra de Successió, el qual, commemorem cada any l'onze de setembre.

Es va casar per poders a Viena, el 23 d'abril del 1708, jornada de Sant Jordi. El nuvi, fou representat per l'Emperador Josep I, germà de Carles. Mentrestant, al Palau Reial de Barcelona, es feien grans festes en motu de l'enllaç.

Tres mesos després de la boda per poders, el 24 de juliol, Elisabet Cristina, arribà a Mataró; la hi conduí l'esquadra angloflamenca, comandada per l'almirall Lake i a més del marit, li donaren la benvinguda el ministre de Savoia, Anglaterra i Portugal. La dama estigué cinc dies a Mataró i el 30 de juliol emprengué la ruta cap a Sant Andreu de Palomar, des d'on partí el dia primer d'agost en una carrossa tirada per vuit cavalls blancs cap a Barcelona.

El conseller en cap, Josep Brassó i Duran, pronuncià les paraules de benvinguda, i el príncep Carles s'avançà agafant-la per la mà, enmig de les aclamacions dels assistents.

Es van casar a la Basílica de Santa Maria del Mar de Barcelona, l'11 d'agost de 1708, i es diu que a més d'una gran gentada que aclamava als nous esposos, els acompanyaven, també... els gegants!

Carles VI va tornar a Àustria per la sobtada mort del seu germà Josep I, i va ser anomenat emperador d'Àustria. El canvi de situació no afavoriria els catalans i veient la seva desesperació, consentí a deixar a Barcelona Elisabet Cristina, com a lloctinent i capitana general. Va merèixer l'estimació del poble i els historiadors expliquen que amb ella tot va funcionar amb eficàcia i ordre.

Jurà el càrrec el 27 de setembre del 1711, però finalment marxà a Viena el 19 de març del 1713 per reunir-se amb el seu marit.

Pere Serra i Postius, gran historiador de l'època explica que Elisabet Cristina acostumava a anar per les tardes amb la seva carrossa a l'església-convent de Sant Josep de Gràcia. L'acompanyaven un lluit estel de dames i cavallers, ells muntant en fogosos cavalls; elles en carrosses. També hi deuria anar el compte de Cardona, majordom de l'emperadriu.

Ens explica com era aleshores l'església dels Josepets on, a l'altar major hi havia un gran quadre que representava l'Anunciació. Aquest altar tenia a ambdós costats, les

tombes dels fundadors, Josep Dalmau, Lucrècia Balcells i el príncep Jordi d'Essa Darmstadt. Davant d'aquesta darrera tomba, devia resar Elisabet Cristina, per l'ànima d'aquell príncep que havia donat la vida per la causa del seu marit i Catalunya.

Elisabet Cristina sortint dels Josepets, devia aturar-se a la casa-masia dels comtes de Munter, després Alegre de Baix, per descansar i berenar, segons costum de l'època.

Devota de la Verge de Montserrat, de la llengua catalana i d'actes caritatius, no deixà d'estimar mai la seva bonica vila de Woffenbüttel. Va ser mare de Maria Teresa, i àvia de Maria Antonieta. Elisabet Cristina va morir a Viena el 1740 i per voluntat pròpia, el seu sarcòfag, que es troba a la cripta dels Caputxins a Viena, hi ha esculpit un relleu, amb la panoràmica de Barcelona des del mar.

Gràcies a la iniciativa de l'Ajuntament de Barcelona, aquest any ha pogut tornar a la nostra ciutat, passant pels carrers que ella tan coneixia. Llàstima que molts que la contemplaven no coneixien la seva història, una història que la va lligar a Catalunya per sempre.

CONFERENCIA "CICIRONE"

Hem estat convidats a les següents conferències del Museu Arqueològic de Barcelona.

26 d'octubre:

Els que responen: el més enllà de l'Antic Egipte
Núria Castellano, de la Missió Arqueològica Catalana a Ochririnc, Egipte.

30 de novembre:

Dels simis a l'home: Moments claus de l'evolució humana
Salvador Moyà, investigador d'Atapuerca

14 de desembre:

Medicina a l'antiga Roma
Artur Pérez

FORN IBÈRIC I ERMITA DE ST. ADJUTORI

16 de desembre, 12 hores del matí

Una vegada més, us convidem a deixar el Pessebre dins del forn ibèric de Sant Adjutori. Esperem, però, que l'Ajuntament de Sant Cugat, hagi refet, per aquella data els rètols explicatius que el Club Excursionista de Gràcia va ser el descobridor de l'indret.

Dolors Lázaro i Palau

CANTAIRES

VII CONCERT DE PRIMAVERA

El VII Concert de Primavera dels Cantaires Muntyanyens, del CEG, que tingué lloc a la seu de l'antic Ajuntament de la nostra Vila, es va celebrar el 17 de juny de 2006.

Obrí l'acte Joan Cervera per donar a conèixer l'homenatge d'aquesta festa, el Sr. Josep Maria Gavin i Barceló, col·leccionista per excel·lència, com es veurà més endavant, i Creu de Sant Jordi 1984.

També fa esment que enguany s'escau el 25è aniversari de la mort del dramaturg, pintor i home polifacètic, Santiago Rusiñol, que, a més, era excursionista i fou un gran amic del nostre Club i de l'inoblidable Josep Buch. Alhora, recorda que el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes d'aquest 2006 ha estat atorgat al Sr. Josep Termes, a qui es va retre homenatge en ocasió del Vè Concert de Primavera. Per tant, felicitats als Cantaires del Club Excursionista de Gràcia per haver-se avançat en aquest reconeixement tan merescut.

I adreça una salutació a tots els presents agraïnt la col·laboració del Sr. Albert Musons, conseller municipal de Cultura, així com a la del Taller d'Història de Gràcia, sense oblidar la participació a l'acte de la Coral Mare de Déu del Coll, amb el seu director, Sr. Conrad Gili.

Destaca que al llarg d'aquests 7 anys de vida dels Concerts de Primavera s'ha reforçat el nexa establert entre cultura, música i societat i l'excursionisme, en tant que activitat esportiva. Set anys que han possibilitat al club gracienc posar en relleu el valor de diversos membres de la societat catalana i gracienc, i que avui afegeix un nom més, el del Sr. Josep M. Gavin, com a gran col·leccionista, en el més ampli sentit de la paraula, però sobretot, pel que toca al nostre esport, gran excursionista. D'aquesta personalitat en farà la glossa qui és força estimat i conegut per tots nosaltres, com és el company Jaume de Ramon i Vidat, de la UEC/Barcelona.

Seguidament, doncs, Jaume de Ramon, historiador, entra a desenvolupar el coneixement que, des de la seva pròpia infantesa, té de l'homenatge. I el presenta com formant part dels humanistes, els quals tenien la convicció que, guats per la seva intel·ligència, eren capaços de trobar la veritat, d'impulsar la ciència i d'aconseguir el progrés.

Leonardo da Vinci, humanista de cap a peu, s'expressava així: "les meves idees neixen de la més pura i simple experiència, que és la veritable mestra". I d'aquí que els humanistes volguessin descobrir tot el que els envoltava amb unes ansies de saber i de conèixer que els portava a aprofundir en tots aquells temes pels quals se sentien atrets, que eren molts i diversos, cosa que també ha fet Gavin al llarg de tota la seva vida. I és per això que podem dir que és un col·leccionista, un fotògraf, un viatger

incansable, un historiador de l'art, un investigador i un gran divulgador cultural. És a dir, complex amb la definició de Giordano Bruno quan parlava de l'entusiasme heroic que és la virtut que pot engrescar el savi i que es basa en el coneixement de l'univers sense preocupar-se de futilitats individuals, de les imperfeccions de l'existència, miserables i efímeres, les quals queden esborrades davant d'aquell que sap associar-se a una empenya prou forta que el duu cap a la constància en la investigació empresa. En aquesta definició podem reconèixer Josep M. Gavin.

Nat a Barcelona el 21 de juny de 1930, comença ja als quatre anys la dèria col·leccionista recopilant estampes de Sant Josep, corpus que va defensar, fins i tot amb les dents - estrictament parlant - durant la guerra civil, quan un milicià volia destruir-les tirant-les balcó avall a la pila on cremaven mobles, llibres i objectes diversos de casa seva, per la sola significació catòlica dels seus pares. El milicià, en no esperar la reacció agressiva del minyó, les hi tornà fins i tot amb la caixa de fusta on les guardava. Aleshores ja en tenia unes 2.000.

Josep Maria Gavin. Fotografia de Jordi Coca

Més tard va cursar estudis als Escolapis de Balmes, i l'any 1949 va entrar a treballar a la Caixa de Pensions.

Durant el servei militar, el 1952, exercí com a fotògraf, cosa que el dué a fotografiar els campanars de totes les esglésies catalanes. Això el féu entrar en el món de l'excursionisme cultural que en aquells anys suplia en gran mesura la tasca universitària, ja que la recerca oficial es feia amb un concepte d'Estat globalitzador on Catalunya constava, només, amb una petita part, mentre que els estudiosos excursionistes tenien l'objectiu primordial d'estudiar-la en tots els seus aspectes, atès que els llibres escolars parlaven molt de les gestes històriques i de les belleses naturals d'altres països, però de casa nostra no en deien res, com si a Catalunya no hi hagués cap cosa rellevant de què poder enorgullir-nos.

I va ser l'any 1966 quan Josep M. Gavin es fa soci de la Unió Excursionista de Catalunya, de Barcelona, on entra en contacte amb l'Arxiu Bibliogràfic Excursionista. De seguida exposa en el local social una selecció de fotografies de campanars sota el títol "Els clochers catalans". També enriqueix l'Arxiu Bibliogràfic amb la donació de fotografies de creus de terme, goigs, llibres, etc. De manera que el març de 1972 se li lliura la medalla de l'Arxiu de la UEC. Respecte a aquesta vessant de l'excursionisme, que no és majoritària, aviat farà coneixement amb persones d'entitats que tenen les mateixes inquietuds, com és el cas de Mn. Ignasi M. Colomer, l'estudiós de la cartografia,

per cert soci també del Gràcia, i del vostre fundador Josep Buch i Parera. Tots els l'aniramen a fotografar les esglésies en la seva globalitat.

Aleshores, J. M. Gavín aprofità tots els caps de setmana i les vacances per recórrer Catalunya a la recerca d'ermites, esglésies, oratoris, esglesioles, santuaris, etc. I es proposa d'aconseguir cada any 1000 fotografies d'esglésies. La seva tasca personal li ha comportat convertir-se en un gran especialista en la matèria...

Fins aquí, i molt esquemàticament, el que és la personalitat de J. M. Gavín i el que va ser la seva irrupció en el camp del Col·leccionisme com a principi de la seva immensa tasca cultural que ha desenvolupat durant tota la seva vida.

Jaume de Ramon, a través de la seva glossa, ens ha procurat, com a bon historiador que és, dades força importants d'aquest treball a què ens referim. Però ens caldria més d'un butlletí per a reproduir-ne l'exposició tan acurada de què hem fruit avui. Per tant, ens veiem obligats a espigolar d'entre el material fornit pel glossador, tot saltant-nos conceptes, la historiografia del Sr. Gavín i dels reconeixements que ha rebut:

Jaume de Ramon. Fotografia de Jordi Coca

El Vaticà va atorgar-li un diploma per l'únic inventari d'esglésies que hi ha al món referent a una nació. I la Biblioteca Nacional de Washington el considera únic en el seu gènere.

La Generalitat el premià amb un Diploma de Mèrit per la importància del seu arxiu i per l'inventari de totes les esglésies de Catalunya (moltes de les quals ell ha descobert personalment), el qual ha esdevingut indispensable per als qui vulguin estudiar l'art religiós català.

El 1984 li fou concedida la Creu de Sant Jordi, on constava:

"A Josep M. Gavín i Barceló per la seva important acció feta en solitari d'aplec i documental de les esglésies de Catalunya i que ha restat plasmada en l'Arxiu Gavín".

El material de què disposa l'ha portat a l'elaboració de 12 tesis doctorals, i ha meregut prop de 80 plaques d'agraïment, diplomes, medalles i trofeus per la seva participació en exposicions nacionals i internacionals.

L'Arxiu Gavín està considerat per la UNESCO, des de 1983, com el primer arxiu particular d'Europa, i potser del món, per quantitat i qualitat. Una de les tres Universitats de Boston s'interessà per la seva adquisició.

Vegem, doncs, algunes dades de conjunt d'aquest arxiu:

214.000 Fotografies d'esglésies.
650.000 Postals diverses.
460.000 Nadales.
76.000 Personatges catalans.
650.000 Documents diversos
57.000 Estampes de Sant Josep, classificades per posicions de la figura.
348.000 Advocacions Marianes
Milers de medalles de tota mena; claus de porta...

Recollits 24.400 goigs del segle XII, dels 30.000 existents. Això el situa només al darrer del Monestir de Montserrat i el converteix en un dels principals especialistes d'aquest tema.

Té, com a mínim, tres rècords Guinness: El primer perquè continua la col·lecció d'estampes de Sant Josep des del 4 anys, col·lecció que és considerada la més important del món dedicada a aquest Sant. El segon, per ser l'única persona, al llarg de la història d'Europa, que ha descobert major quantitat de monuments religiosos, tots ells d'època romànica. El tercer, per haver estat l'únic excursionista català que ha visitat tots els pobles de Catalunya i ha inventariat el seu patrimoni eclesial.

I encara es podria continuar amb moltes més dades, perquè no han quedat exhaurides totes ni de bon tros.

Reprèn la paraula Joan Cervera, que agraïx a Jaume de Ramon aquest magnífic enunciat, que és, concreta, el d'un veritable historiador. No en va aquesta és la seva professió. I tot seguit demana a Josep M. Gavín que ens faci participar de les seves vivències.

El Sr. Josep M. Gavín manifesta el seu agraïment al Club Excursionista de Gràcia i a les autoritats de la Vila per aquest acte que avui se li dedica. I diu:

Tot i que vaig néixer al carrer d'Avinçó, em sento gracienc cent per cent; això és així, perquè vaig residir en aquesta plaça del Campanar durant més de trenta anys. Aquí vaig fer-me soci dels Lluïsos, del Centre Moral... vaig representar els Pastorets... i vaig actuar en el Coliseum Pompeia, de la Travessera, avui desaparegut... Allà va començar la meua afició teatral, que després va revertir en tres pel·lícules del popular director i productor Iquino... El Centre Moral va fer un concurs de fotografies de campanars, i em van adjudicar un trofeu especial, perquè els concursants presentaven tres o quatre campanars, i jo en vaig exposar més de 500...! Després, em va semblar que els campanars eren poca cosa i el Sr. Buch em va suggerir que fotografies les esglésies senceres... Ho vaig anar rumiant i vaig comprendre que sí, que ho havia de fer. O sigui que d'una manera indirecta, però ben representativa, crec que he de donar les gràcies d'aquesta decisió al fundador del Club Excursionista de Gràcia... Segurament que la meua afició de fotografiar campanars es deu al fet de tenir aquest Campanar de la plaça de Riús i Taulet davant de casa meua, i que no tan sols tocava les hores, sinó que

les repetia, i els quarts..., i vaig quedar encanpanat per tota la vida!

I fa memòria dels comerciants que hi havia al redós de la plaça i molt concretament de la Farmàcia Gras, amb el seu farmacèutic, que era un sant, perquè se li podia anar a consultar qualsevol cosa i atenia a tothom, no per a vendre els fàrmacs, sinó per a ajudar. I recordo com els nois posaven a la vida del tramvia les xapes de les begudes, i que quan hi passaven les rodes per sobre quedaven planes...

Va ser l'arxiu que em va fer marxar d'aquí, perquè es va anar fent gran i en el pis ja no hi cabíem... Van baixair al carrer Còrsega, encara dins de Gràcia, però d'allà ja cap a Vallldoreix a fer una casa apropiada per al que creia que seria un arxiu per a tota la vida... Però ja he hagut de fer-hi obres tres vegades... I encara compto amb un magatzem on tinc 32 tones de material... En aquests moments estem arribant als tres milions de documents o peces, perquè em diuen: "Vosté ho guardarà, Sr. Gavín" i em van donant coses... Aquesta mateixa setmana m'han regalat la millor col·lecció d'Espanya de "viteles", en 70 àlbums de la mida de La Vanguardia, en què totes les vitelles són d'origen de la fàbrica que en feia la impressió... I jo vaig guardant... Bromeja: "M'he anat convertint, sense voler-ho, en el drapaire cultural de Catalunya".

I continuo recordant: D'aquesta plaça vaig ser un dels qui van portar el Liri d'Or, amb plata i esmalt, a l'Abadia de Montserrat l'any 1947. Vet aquí que això és una cosa ben gràcia i ben catalana.

I torna a la seva infantesa quan, dels 10 als 12 anys, pasturava un ramat d'ovelles en un poble de l'Aragó, de nom Salillas. M'hi van enviar per totes les trifulgues que havia passat durant la guerra: m'agafaven coses de nervis. I allà em barallava amb els nans, perquè era "el rojo catalán". "Demonic catalán ¿donde llevas los cuernos, donde llevas el rabo?". Això era l'any 1939, i així em van rebre. Encara per posar-me més tranquil! ja ho veieu...

D'allà vaig anar un any i mig als Escolapis de Balmes, però no m'agradava estudiar, i vaig entrar a treballar a la casa Devoteu, de la plaça de Sant Jaume. Vaig estar m'hi dos anys. Com que sabia les quatre regles, em passo a la casa Batlló, al carrer Escorial, i d'allí a La Caixa... en el bon sentit! Aquest és el meu itinerari d'estudis i professional. També havia fet d'escola a Sant Felip Neri.

Recordo que els veïns em donaven tota mena de papers, que jo anava a vendre per a comprar segells.

En el primer bombardeig de la guerra volien tocar l'Elizalde; es van equivocar de tres travessies i van tocar la fàbrica de petards Forés, del Torrent de l'Olla. Doncs bé, una part de la metralla va entrar per la galeria de casa, i encara en guardo tot un tros.

Diré encara que d'aquella època recordo l'home que passava cridant "a la pell de conill!", l'escombraire, a qui vaig dir que portava una trompeta molt luent, i ell em va respondre: "Nano, una cosa és que jo sigui escombraire i una altra que sigui un marcano". I quan pujàvem al terrat per veure el matalasser picant la llana...

I no segueixo, perquè el temps se m'ha acabat!

Aquí els aplaudiments manifestaren rotundament la simpatia que la personalitat de l'homenatjat va saber despertar en els assistents.

Seguidament Miquel Fernández, president dels Cantaires Muntanyencs, presentà les tres parts del programa del Concert, tot fent avinent que les dues obres de Mozart del cant de conjunt són en homenatge al gran músic austríac en escaure's enguany el 250è aniversari del seu naixement. Posa en relleu que fa anys l'Ajuntament ja li va dedicar un carrer, que es troba precisament a tocar d'aquest edifici municipal.

I s'inicia la vetllada musical amb l'actuació de la Coral Mare de Déu del Coll, que dirigeix Conrad Gili, amb les cançons següents:

Aubada	M. Tortell
El rodamón (popular holandesa)	Harm. F. Vila
Prop del mar	J. Voltas Viñas
Cançó de beure.	G. Baile
Dolç el núvol (popular hawaiana)	Adapt. A. Galí

És ara el torn dels Cantaires Muntanyencs, amb el seu director Víctor Barbé, que interpreten:

El Moliner del Freser (tradicional anglesa)	Harm. M. Oltra
O voso galo comadre (cançó gallega)	M. Groba
El Capitán (havanera)	V. Barbé
Ciutat de Parella (cançó menorquina)	D. Mercadal
Jo estimo la mar (havanera)	J. Peralba

(aquestes tres darreres peces acompanyades a l'acordió per Ingrid Tarruella).

Cantaires Muntanyencs. Fotografia de Jordi Coca

Com a cant de conjunt, les dues Coral ens ofereixen:

Ave Verum	W. A. Mozart
(Víctor Barbé a l'orgue i Conrad Gili a la direcció).	
Bríndis	W. A. Mozart
(Dirigida per Víctor Barbé).	

Les dues corals en el cant de conjunt. Fotografia Jordi Coca

Albert Musons puja a l'estrada i fa palès el seu reconeixement als Cantaires Muntanyencs, del Club Excursionista de Gràcia, per dur endavant aquesta unitat de la cultura amb l'excursionisme. Alegeix que havia sentit parlar del Sr. Gavín, però que no havia tingut ocasió de conèixer-lo. I diu que tot i tenir notícia de molts dels bombardejos que van afectar Gràcia, desconeixia el de la Casa Forés. El que sí havia sentit explicar al seu oncle era la història del l'ofrena del Llinà a Montserrat. O, per exemple, que guardava el record, de quan tenia 10 o 12 anys, d'haver sentit una nit l'esfondrament de la Casa Batlló. I assevera que aquestes històries acaben unint.

Dóna, doncs, la benvinguda al Sr. Gavín com a home que coneix més esglésies i capelles. Aquesta sala no és ni una església ni una capella, declara, però porta el nom de la Mare de Déu de Gràcia. Per tant, és un orgull rebre'l precisament en aquesta part noble de l'edifici de l'antic municipi gracienc.

Agraïx, també, al glossador la seva magnífica aportació. I confessa que ell, que es dedica una mica als temes d'història local, s'ha sentit immensament petit, perquè fins ara estava molt orgullós de tenir recopilades 150 biografies de graciencs il·lustres, i, és clar, aquesta nit s'haurà de posar a treballar de valent, atès el que acaba de sentir.

A continuació, lliura al Sr. Josep Maria Gavín i Barceló un obsequi, perquè el guardi (malgrat les seves dimensions !!). I creu que el guardi, ja que es tracta d'una reproducció del Campanar de la plaça Rius i Taulet que va acompanyar-lo durant tots els seus anys d'infància i joventut. El mateix obsequi van rebre el glossador, Sr. Jaume de Ramon i Vidal, la Coral Mare de Déu del Coll, en la persona del seu director, Sr. Conrad Gili, i el Cantaires Muntanyencs, del CEG, representats pel seu director, el Sr. Víctor Barbé.

I van cloure l'acte el president del Club i el dels Cantaires Muntanyencs amb el lliurament a els mateixes personalitats i entitats, així com al Districte de Gràcia, d'un artístic objecte recordatori de la festa. A la bona amiga Ingrid Tarruella li feren entrega d'un ram de flors pel seu entusiasme en acompanyar-nos a l'acordió.

Aurora Vila i Guàrdia

CANTS A RÚSSIA

Hem de fer esment aquí, i d'una manera molt especial, de l'actuació –curta, però entranyable– que alguns membres de la nostra coral, juntament amb uns quants ex cantaires, vàrem tenir la oportunitat de fer a bord del vapor rus "Nizhny Novgorod" en ocasió del viatge a Rússia del mes d'agost darrer, organitzat pel nostre company i director Víctor Barbé.

Com a cloenda d'aquesta travessia fluvial per rius, canals i llacs, que ens va portar de Moscou a Sant Petersburg, s'acostuma a celebrar la "Nit del Capità". I aquest, durant el sopar i revestit de les seves millors gales, flanquejat pels seus ajudants, passa a brindar amb cada un dels passatgers.

Doncs bé, després del sopar i en una àmplia sala té lloc una petita festa en la qual participen, a més dels músics i els animadors del vaixell, totes aquelles persones del passatge que ho desitgen. D'antuvi, i amb tots els que s'hi veieren en cor, ja s'havia improvisat una "coral" que assajà dues peces russes: "Nits de Moscou" i "Kalinka".

En aquesta ocasió s'hi féu la representació definitiva i amb un gran èxit, perquè la darrera peça és d'aquelles que tenen empenta i possibilitat que el públic la coregi.

Després, uns quants dels nostres cantaires i excantaires, com hem dit, vàrem cantar l'havanera "El Capità" i la "Sardana de les Flors", compostes totes dues per Víctor Barbé, qui ens acompanyà al piano, les quals posaren una nota catalana en les aigües russes.

I la festa seguí amb altres interpretacions, força reeixides, i l'escenificació, improvisada per part dels passatgers, d'un conte rus que ens féu riure a tots de bon grat.

Ja veieu, doncs, que el nom del nostre Club i el de la seva Coral han traspassat unes quantes fronteres fins a banyar-se en les aigües del Volga, el riu més llarg d'Europa, i en les del Neva, que ens portà al Bàltic. Qui ens ho havia de dir!

Matioshka

ACONCAGUA VIA DIRECTA A POLACS

Sortim (Xavier Àries, Gerardo i Virginia) a les sis del matí des del petit refugi de Berlin a 5.850 m, el dia 16 de setembre.

Comencem la travessa cap a la base de la glacera, primer passem pel Camp Colera, un camp alternatiu al Berlin, i seguim la travessa sota un lleuger vent i uns 28 graus sota zero, en unes tres hores arribem al peu de la glacera i gaudim d'una sortida de sol espectacular.

Es comença a escalfar l'ambient i arribem a una temperatura màxima de 20 graus sota zero. Durant l'escalada estem en contacte a través de la ràdio amb els altres companys que pugen per la normal.

Comencem a escalar, però la falta d'acclimatació i el fred i el cansament acumulat fa que fem llargs utilitzant dues estakes i els piolets.

La neu és bona, però es van intercalant plaques de gel i de vent que fan que la progressió sigui lenta però a la vegada segura. Fem uns 25 llargs de corda passant per l'embut amb un màxim de 70 graus de verticalitat en el total de la paret i seguim fins al lí del llom de la piràmide sumnital. Arribem al cim a les 8 de la tarda i ens sentim convidats de luxe en veure la posta de sol sobre dalt del cim de la Aconcagua.

Ja fa estona que el sol s'ha amagat i tenim una temperatura de més de 40 graus sota zero i un fort vent. Comencem el descens pel mateix lloc on a les 5 de la tarda han fet cim els altres companys i seguim fins al refugi de Berlin on ens reben amb beguda calenta, menjar, etc. Arribem a la 1 de la matinada.

És un miracle! hem escalat la paret de Polacs fins al cim de l'Aconcagua a l'hivern i en estil alpi.

Hem tardat 5 dies per arribar a Plaza de Mulás i si hi afegim l'ascensió al Cerro Catedral (creiem que és la primera hivernal de la història d'un cim d'uns 5.300 m).

Tot això ha servit per aclimatar-nos i pujar a l'Aconcagua en tan sols 12 dies sense cap ajuda exterior tan sols amb el nostre esforç, una ascensió totalment pura i alpina.

Xavi Àries

CICLE D'AUDIOVISUALS JOSEP BUCH I PARERA

L'últim curs va ser molt variat pel que fa als audiovisuals que vam tenir ocasió de veure.

Raconte moi la Terre

El dijous 11 de maig Diego Audemard i Jean-Christophe Perrot van compartir amb nosaltres els records del seu viatge per Àfrica amb bicicletes i àndem. Durant un any van fer 13.500 km, recorrent deu països i compartint rodes amb 27 cecs de dotze països diferents. Junts van pujar el Kilimanjaro (5.685 m), Mont Kenya (4.985 m), Mont Camerun (4.085 m) i Jbel Toubkal (4.167 m).

En Diego i Jean-Christophe van ser, durant el temps de cada etapa, els ulls dels seus companys de viatge. A la vegada, aquestes 27 persones van ser una enriquidora font d'informació sobre els costums, la història i les experiències de la terra que estaven visitant.

Una aventura viscuda de poble en poble al ritme del te i de la música.

Tranqueando por la Patagonia

El dijous 25 de maig, vam tenir ocasió de tornar a recórrer les terres de la Patagònia. Des de la Península Valdés fins a Ushuaia, passant per llocs com el Cerro Torre, el Fitz Roy i les Torres del Paine, vam gaudir de les muntanyes, els boscos i la natura de la mà de Marta Amigó, Àlex Duran, Eloi Figueras, Elena Martínez, Jepi Pasqual, Laura Puig, Pili Vendrell i Sergi Xanó.

En aquesta ocasió, vam tenir uns col·laboradors molt especials.

Dins d'un projecte d'associació sociocultural, la intenció de la qual és oferir activitats obertes tant a persones oients com a sordes, de manera que les persones sordes que es comuniquen en llengua de signes catalana puguin participar-hi en igualtat de condicions, l'Ariadna, la Isa i l'Anna van fer traducció simultània al llenguatge de signes durant la sessió, fent de pont entre persones sordes i oients.

Les muntanyes Altai

El 22 de juny, Roger Llorens, Carles Lluch i David Terradas ens van guiar a un paratge remot i profund de l'Àsia interior, entre Rússia, la Xina i Mongòlia, les muntanyes

Altai. I els vam acompanyar en la seva travessa en BTT pel costat mongol d'aquests cims. Van compartir amb nosaltres els horitzons, els cels, els núvols, la gent que van conèixer

I les experiències viscudes mentre pedalaven per l'Oest de Mongòlia. Un fantàstic viatge que ens va permetre somniar durant una estona.

Viatge per Bolívia i Perú

Aquest audiovisual va quedar dividit en dues parts, corresponents a dos viatges. La primera part, vam tenir oportunitat de veure-la el 6 de juliol on Ingrid Corominas i Ramon Orteu ens van proposar un viatge per la zona oest de Bolívia, partint des de la càlida ciutat de Santa Cruz de la Sierra. Vam passejar per la Paz, situada a l'altiplà a 3.800

m, on amb prou feines es pot respirar. Vam gaudir de les magnífiques postes de sol del llac Titicaca. Un cop familiaritzats amb el clima i la gent, la ruta va continuar per la Cordillera Real: un tresc (*trekking*) guiat per la zona de Sorata, visitant llacs (a 5.000 m) i glaceres que arriben fins al campament base del Ancohuma (6.300 m); passant pel

campament base del Condoriri i Pequeño Alpayayo i acabant l'etapa amb l'ascensió a l'Huayna Potosí (6.089m), a prop de la capital de la Paz. Després ens van descobrir els salars d'Uyuni, els llacs del parc nacional d'Eduardo Avaroa, la ciutat minera de Potosí, passant pel museu de la moneda i acabant el viatge a la magnífica ciutat colonial de Sucre.

El 19 d'octubre, Iolanda Roma ens presentarà la realitat social de Bolívia i Perú amb pinzellades de turisme, tresc i alta muntanya, en un recorregut molt similar però amb un contingut diferent.

Muntanyes, amics, moments

El 28 de setembre vam recordar els millors moments dels curss 2005-2006 amb un passi en el que van col·laborar tant

en l'aportació del material com en el muntatge la secció de muntanya del CEG. Des d'aquí us volem fer arribar el nostre agraïment i les felicitacions rebudes que també són per vosaltres per fer possible que es pogués portar a terme aquest audiovisual.

Avanç

No us perdeu els propers audiovisuals d'alpinisme:

"**Daulaghi**" el proper 16 de novembre a càrrec de Xavi Arias i "**La vàlua d'un Puja**" el 14 de desembre a càrrec de Josep Bosch, on ens acompanyarà a l'Himalaia Indi per tal d'intentar assolir el cim del Kun.

Des d'aquí, volem donar les gràcies a tots els ponents que passat i que passaran per Cicle d'audiovisuals Buch i Parera, per compartir amb nosaltres els records dels seus viatges, apropar-nos llocs llunyans i fer-nos somniar.

Ens agradaria comptar amb tots vosaltres pels propers audiovisuals, ja sigui com a ponents o com a públic, perquè sense vosaltres no hi hauria Cicle.

Si voleu col·laborar ens ho podeu fer saber directament o per correu electrònic (audiovisualsceg@cegracia.cat).

Karen Malfreit, Àlex Duran i Núria Ferrer

CICLE DE SENDERS

Tal com anunciàvem al Butlletí anterior, s'ha ampliat el cicle pel proper curs en cinc sortides més de les nou ja habituals. Aquestes, aniran destinades a seguir PR d'una sola etapa i, per tant, ens permetran anar canviant de geografia i visitar llocs d'especial interès.

Anoteu-vos el programa

05-11-06	PR-C 52 Santuari de Falgars-La Pobla de Lillet 3:47 h 12,7 km +525, -525
04-02-07	PR-C 183 La Morera del Montsant 3:00 h 08,2 km +270, -270
04-03-07	PR-C 19 Monestir de Montserrat-Monistrol 3:00 h 14 km +345, -620
06-05-07	PR-C 44 Prats de Lluçanès 4:15 h 18,5 km +220, -250
03-06-07	PR-C 47 Camí del Ges. Vidrà-Torelló 3:45 h 18,5 km +000, -500

Roger Llojes

PIADA D'UN BALANÇ

No recordo haver llegit al Butlletí aportacions sobre temes econòmics, i me'n guardaré prou d'anar d'aquest pal. Així i tot, la petita autoritat del mig any de tresorer del Club em permet fer uns

comentaris.

El pols social de l'entitat ens agrada veure'l reflectit al Butlletí; volem llegir les nostres piades, sortir a les fotos, saber el que fan els altres, i, sobretot, conèixer i participar dels èxits. I és en aquest darrer sentit que convé fer saber als consocis i consòcies que, mentrestant s'està produint una crisi en moltes associacions, el nostre Club té una excel·lent salut econòmica i de gestió.

Moltes entitats tenen dificultats per no poder fer front al lloguer del local, o per no poder assumir una quota de crèdit als preus immobiliaris actuals; però, també, per coincidir l'augment de despeses amb la pèrdua de socis i sòcies.

Els valors de l'excursionisme són totalment vàlids, ja que els excursionistes com a persones d'avui, diverses i intergeneracionals, els actualitzem.

Però, cal innovar, fer coses noves i, les velles, fer-les d'una manera diferent. I, a més, cal difusió, molta difusió. Al Club amb això també anem al davant.

La societat ha de percebre que l'excursionisme no és una activitat romàntica, ni tant sols que està al dia, sinó que és un valor de futur. Un president de Club important deia fa uns dies en to sorneguer: -Ah, ets del Gràcia, el Club més mediàtic del món!

I ja en l'aspecte més econòmic: les subvencions no passen del 15% del pressupost; la imatge i activitat del Club fan créixer cada any el nombre de socis; només amb disset d'aquestes altes netes fan que no calgui augmentar, ni l'IPC, les quotes. I, això, amb una quota trimestral de 16 euros, una de les més baixes! Cal seguir amb el cercle virtuós: activitats, difusió, quotes atractives, i altes de socis i sòcies.

Simultàniament, cal que els socis i sòcies sàpiguen que hi ha un control de despeses, doble intervenció en els pagaments, i seguiment periòdic del pressupost. I tot, no per a què el Club guanyi diners, no és la seva funció, sinó per donar valor al soci i a la sòcia i es tinguin projectes.

Jo sóc un nou vingut al Consell, i amb la llibertat que això em dona, vull fer constar la bona gestió tant del Consell com de les seccions.

Crec que l'altaveu que és el Butlletí se n'ha de fer ressò. Doncs, que quedi escrit.

Roger Llores

MATAGALLS - MONTSERRAT

Intervenció de Carles Albosa i Riba a l'acte de presentació de la *XXVII Travessa Matagalls Montserrat*, celebrat al Parlament de Catalunya sota la presidència del M.H. Sr. Ernest

Benach el dia 5 de setembre de 2006.

El Club Excursionista de Gràcia m'ha distingit amb l'encàrrec d'intervenir en aquest acte. És un encàrrec que m'honra i que ovint em confien quan es tracta de parlar de la Travessa Matagalls-Montserrat i només per una raó, que no és altra que l'any 1960 (o sigui ara fa 46 anys) la vaig fer per primera vegada en companyia d'un amic i consoci del Club, Jordi Ribot, ja fa temps desaparegut.

Bé, això "de fer-la per primera vegada" no és cert. En tot cas vàrem repetir l'excursió que el 4 d'agost de 1904 va fer Jaume Oliveras junt amb un company de qui no ens ha pervingut el nom. Tanmateix una excursió gens divulgada, l'única ressenya de la qual no es publicà fins passat un quart de segle al butlletí del Grup Excursionista Joventut Catalana, una modesta entitat desapareguda al final de la Guerra Civil. Però, qui era Jaume Oliveras?

Havia nascut a la Garriga el 1877 i quan féu la travessa Matagalls-Montserrat tenia, doncs, 27 anys i en feia un que havia estat ordenat sacerdot.

L'any 1918 es traslladà a la selva veneçolana, per treballar a les missions caputxines de la Guaiana, d'on retornà a Catalunya el 1925.

Mossèn Jaume Oliveras era una de les figures més representatives del món excursionista, sobretot com a pirineista i pioner de l'escalada, amb un ampli historial que registra, l'any 1906, la primera ascensió a l'Aneto per la vall de Cornes i l'aresta NO, amb descens per la cresta de Llosà, obrint l'anomenada "via dels descalços", que permet pujar al cim culminant dels Pirineus amb esparanyes i sense necessitat de mullar-se els peus. El 1910 escalà l'Encantat Gran per la canal NO i l'any següent el Petit per la cresta NE.

La seva popularitat en l'àmbit excursionista era notable, però també era ben conegut per la societat catalana de l'època, sobretot arran d'un tràgic accident de muntanya, el primer que registra la crònica excursionista. Es produí el 27 de juliol de 1916 al Pont de Mahoma, a tocar l'Aneto, quan un llemp fulminà mortalment Josep Sayó i Adolf Blass, components de la cordada que completaven dos membres més, Eduard Kröger i el mateix Jaume Oliveras.

Mossèn Jaume morí l'any 1957, sent rector de la parròquia graciense de Santa Teresa de l'Infant Jesus, als Vés Augusts més amunt de la Travessera, que ell havia fundat i al peu de

l'altre major de la qual està enterrat. Era soci del Centre Excursionista de Catalunya des de l'any 1910 i també del Club Excursionista de Gràcia des del 1931, any en què passà a regir la parròquia graciense.

L'any 1972 el Club Excursionista de Gràcia, dins dels actes commemoratius del cinquantenari de la seva fundació, va convocar per primera vegada la Traversa Matagalls-Montserrat en menys de 24 hores oberta a tots els excursionistes, a la qual sortiren 159 participants i se'n classificaren 53, o sigui una tercera part, amb una mitjana de temps de 21 hores i 40 minuts.

Des d'aleshores la *Matagalls-Montserrat* ha evolucionat, ha anat canviant, com saben molts dels aquí reunits. Uns canvis els ha imposat les circumstàncies externes, d'altres s'han introduït amb el propòsit de millorar la prova.

Així, per exemple, les 9 primeres edicions de la Traversa, o sigui fins al 1988 en què s'instauraren els punts d'actualment actuals, van ser biennals (això fa que la Traversa d'enguany sigui la número 27 i en canvi es compleixen 34 anys des de la primera).

Entre les modificacions més substancials hi ha les que han afectat alguns trams de l'itinerari. El canvi que ens ha dolgut més és produït l'any 1998, quan la travessa deixà d'iniciar-se al cim del Matagalls per fer-ho a Coll Formic.

Puc assegurar-vos que en aquesta modificació no hi tingué cap influència el sonet de Felip Graugès, titulat *Nit de bruixes*, que diu:

La nit de sant Joan de focs és enjoiada;
dalt del Montseny, les bruixes surten de llurs cataus,
mosseguen en les flors tendres, esperen l'ocellada
i espanten les masies amb un soroll de claus.

Esgarrien les cries dels llops i la llocada;
torben amb crit feréstec la pau de les afraus;
entren a dins les cambres, on hi ha una enamorada,
i les ruixen de somnis de reis i de palaus.

La nit de sant Joan és un desmai d'estrelles.
Les bruixes del Montseny s'ajunten a parelles
i, ja cansades, tornen a llurs amagatalls.

Esberlia la serena l'or d'una clariana;
els galls canten el dia, replica una campana;
és perfumada d'alba la Creu de Matagalls.

Segons el poeta, la presència de les bruixes al cim del Matagalls té lloc pel solstici d'estiu; en canvi la nostra Traversa se celebra pels volts de l'equinocci de tardor; per tant cap coincidència amb les bruixes.

Així doncs, en la modificació del lloc de sortida no cal buscar-hi raons esotèriques sinó simplement ecològiques. En

efecte, el pas multitudinari en sentit doble pel camí de Coll Formic al Matagalls en mai seria greu ni sol. Per això, d'acord amb el Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona, es convidà que nosaltres traslladíem la sortida a Coll Formic, i ells restaurarien el sender del coll fins al cim. I així s'ha fet.

Tres anys abans, el 1995, el descens cap a Aiguafreda per la Mora i la vall de Picamena se substituï per l'actual recorregut, més llarg, pel collet de Sant Martí, dessota mateix del Tagamanent, que coincideix amb el Sender de Gran Recorregut GR 5 i evita la utilització de camins particulars. Deixàvem així de passar pel solitari temple romànic de l'antiga parròquia de Sant Cebrià de la Mora, del qual diu un poeta actual, Alex Susanna:

Petita església arrapada
al flanc de la muntanya,
llevat d'aquestes hores que s'enfilen
sobre les leves espalles,
ja ningú no es val de tu
i sembles per sempre més varada
en el teu confinament,
...

Per contra la nova ruta ens permet creuar tot el pla de la Calma, al qual el poeta Guerau de Lloist dedicà un poema que comença així:

El pla més alt ondula com un diví desert
El sol a frec de terra es va allunyant i es perd.
La nit encapçava el pic de les Agudes.
La lluna plena surt d'altraus inconegudes.

Ja pocs recorden, potser, quan en lloc de tramuntar la serra de Sant Llorenç del Munt per coll de Grua, com es fa des de l'any 1990, estraspassava per la Cova del Drac, al capdamunt de la dura canal de Santa Agnès, de la qual Francesc Vila i Plana diu:

Jo penso, obaga canal,
quin secret no guarderies
del teu viure medieval,
entre clares letanies
d'un vell recer monacal
i el retunyar de l'avenc
des de la Cova del Drac,
terràtrèmol i esparrac
d'un esgarip famolenc.

Va ser un canvi aconsellable per tal d'evitar la degradació del sòl, molt pendent en tota la canal, que ara obliga, però, a passar pels vials asfaltats d'una urbanització.

He recordat fins ara els tres canvis de ruta més notables que s'han produït en la ja llarga vida de la *Matagalls-Montserrat*. Altres canvis han estat menys importants, i enguany, per exemple, la pujada des d'Aiguafreda al pla de la Garga, dalt dels cingles de Bertí, es farà per una ruta nova.

Aiguafreda, pits de seda...
Anques verdes dels turons.
Molsa dolça en fondalades
que allargassa les cantades
piadoses dels tudons

va escriure Carles Sindreu, un poeta que havia tingut fama d'avantguardista cap als anys trenta del segle passat.

Ferran Canyameres, més conegut com a prosista, dedicà una poesia al pla de la Garga:

L'altiu pla de la Garga és com una ara
lleixes enllà dels cingles de Bertí,
amb silfs batent la llum i el ventolí
i boires com immensa polseguera.

Hi hem pujat tot bufant des d'Aiguafreda
pel camí de la font de can Tresquarts
i hem trobat en la tofa d'una arbreda,
l'oblit de la buïda dels espadats.

...

Certament el grau de Tres Quarts, amb la font gairebé al capdamunt, era un dels corriols més tradicionals d'accés al pla de la Garga, per on sempre havia passat la *Matagalls-Montserrat* fins que l'any 2002 la construcció d'una pista el deixà impracticable i ens obligà a establir una variant pel contigu grau del Sunyer. El fet que alguns participants poguessin per la nova pista per tal d'estalviar-se una possible fila índia per l'estret camí del grau, ens ha decidit, enguany, a incorporar aquesta pista a l'itinerari de la travessa.

Excuseu-me si en la meua intervenció he abusat, potser, de les citacions poètiques. Però és que sense una certa poesia (explícita o implícita, escrita o no) em sembla difícil que ningú sigui capaç d'emprendre aquesta aventura que es diu *Matagalls-Montserrat en menys de 24 hores*, una ruta senyalitzada de més de 83 km per camins de muntanya, amb un desnivell acumulat de gairebé 6.000 metres (2.750 m de pujada i 3.230 de baixada).

Una aventura que al llarg de les 26 edicions celebrades fins ara, han emprés 47.600 participants, dels quals 27.680 han aconseguit arribar a Montserrat, o sigui poc més del 58%.

Una aventura que no té cap classificació basada en el temps invertit, que no té cap premi millor pel fet de córrer més, que guanyen tots els que fan el recorregut en menys de 24 hores.

Una aventura que, com diu un eslògan que ha fet fortuna: "No és cap cursa, però alguns corren molt; no és cap passejada, però molts contemplen el paisatge; no és cap competició,

però cadascú ha d'enfrontar-se amb si mateix."

Sobre això de córrer molt, l'estadística de l'última edició ens diu que 1 participant rebaixà les 10 hores i 26 invertiren entre 10 i 12 hores. Ja a un ritme més pausat, 46 participants invertiren més de 23 hores i 275 entre 21 i 23 hores. La resta, 1.152 classificats, se situaren en temps intermedis, i la mitjana va ser de 18 hores i 38 minuts i el concepte estadístic de moda (o sigui el valor de l'observació més freqüent) entre 19 i 21 hores, temps que invertiren 416 dels classificats, o sigui més d'una quarta part.

Aquestes són dades dels arribats a Montserrat l'any passat (1.500 entre els 2.503 sortits) o sigui que un 40% es retiraren (7 punts més que l'any anterior, increment que és pot atribuir en bona part a la pluja que caigué les primeres hores de la marxa).

Quanta què no és cap passejada, no crec que calgui insistir-hi gaire.

Respecte a què cadascú ha d'enfrontar-se amb si mateix, aquesta és, com saben molt bé els que hi han participat alguna vegada, la gran veritat de la travessa. Es posa a prova la voluntat, la constància i l'esperit de sacrifici de cada u, unes qualitats que no són pas sobrees en altres circumstàncies de la vida. Cal estar en forma, entrenat físicament, però també sobretot mentalment. Una condició, president Benach, que poden confirmar alguns col·legues seus en el món de la política que participaren amb èxit a la passada edició, com per exemple el diputat al Congrés de Madrid, Joan Puigcercós o l'exregidor de l'Ajuntament de Barcelona i actual director d'Institucions Penitenciàries de la Generalitat, Albert Batlle.

I ara dues consideracions—no sé si se'n pot dir de caràcter sociològic. Una per destacar la presència reiterada de força participants en edicions successives de la marxa (algú ha dit mig en broma mig seriosament que la *Matagalls-Montserrat* crea addició); l'altra consideració, es refereix a la molt diversa procedència geogràfica dels participants.

L'any passat, per exemple, menys d'una quarta part dels inscrits, 579 persones, eren de Barcelona. Seguien, per ordre quantitatiu, Terrassa amb 214, Sabadell amb 164,

Badalona amb 74 i l'Hospitalet amb 55.

Entre 50 i 25 inscrits: Manresa, Esparreguera, Sant Cugat del Vallès, Rubí, Olesa, Castellar del Vallès, Sant Boi del Llobregat, Sant Feliu del Llobregat, Cornellà i Matadepera.

Els restants inscrits del Principat procedien ni més ni menys que d'altres 291 poblacions, de les quals poc més d'un centenar aportaven un participant cadascuna.

19 inscrits, eren d'altres vuit autonomies de l'Estat.

Finalment cal fer esment de la presència de 9 andorrans i de 3 participants domiciliats, segons el fulls d'inscripció respectius, a Suïssa, a Bèlgica i als Estats Units d'Amèrica.

En conjunt, un mosaic realment curiós, que a mi em sembla bàsic per comprendre la gran popularitat de la *Matagal·ls-Montserrat*, com ho estàmbé el fet que hi participin, junt amb els excursionistes, maratonians, gimnastes, practicants del títol, simples caminadors, etc.

Si abans deia que potser m'havia excedit en les citacions poètiques, ara tal vegada ho he fet amb aquest cúmul de xifres. Bé, que una cosa vagi per l'altra!

He d'anar acabant. Però no sense abans recordar que la *Matagal·ls-Montserrat* puntua per la Copa Catalana de Caminades de Resistència de la FEEC, i que, com de costum, comptem amb la col·laboració, de Protecció Civil, que té al seu càrrec les comunicacions radiofòniques, i de *Mountain Wilderness* de Catalunya, que audita el possible impacte ambiental en el recorregut de la travessa. I també amb la cooperació del cos de Mossos d'Esquadra i del de Bombers.

Res més per part meua sinó d'agraciar al Parlament de Catalunya i especialment al seu president, el Molt Honorable Sr. Ernest Benach que ens hagi permès fer aquest acte en un marc tan magnífic i representatiu com aquest. Ara només cal esperar que el bon temps ens acompanyi els pròxims 16 i 17 de setembre.

Gràcies a tots per la vostra atenció.

Carles Albesa i Riba

ACAMPADA

El dia 22 d'octubre es va fer una sortida a l'entorn de Puiggraciós. Van participar set famílies, amb un total d'una trentena de persones, entre grans i petits. El recorregut va ser pels Cingles de Bertí, passant pel Santuari de Puiggraciós, el Clascar i Sant Pere de Bertí. Els cingles s'alcen de manera imponent, i proporcionen un magnífic paisatge. El camí ens va conduir per precipicis, valls i torrents, i entre antigues feixes de conreu.

Vam començar anant des del Figaró fins a Montmany, i d'allà cap a la masia de l'Ullà, per arribar després al **Santuari de Puiggraciós**. El santuari està als contraforts orientals dels Cingles de Bertí. Fou erigit entre el 1701 i el 1711, en un lloc molt proper on, segons la tradició, es va trobar la imatge de la Mare de Déu. Diu la llegenda que la imatge va ser trobada per un pastor i un bou. Durant la guerra fou profanat, i durant els anys 50 es va fer la restauració; ara en tenen cura unes monges. S'hi venera la Mare de Déu de Puiggraciós, talla gòtica catalana dels segles XIV-XV, daurada i policromada.

Completen el conjunt una torre de senyals, de planta quadrada i construïda amb pedra l'any 1854, durant les guerres carlines. És una torre de l'antic telègraf òptic. Al seu peu hi ha una petita capella on es diu que es va trobar la imatge.

En sortir del Santuari de Puiggraciós vam agafar el PR 33, que en aquest tram és un camí de terra de color rogenc, que puja lleugerament pel costat del Santuari. Des d'aquí es pot contemplar el paisatge dels Cingles de Bertí, el Tagamanent, el Matagal·ls, la vall del Congost, la Plana de Vic, el Vallès i la serralada de Marina.

El camí ens conduí cap al **Coll de la Tripeta**, cruïlla de camins entre el Tenebrós i el Congost. A llevant hi vam poder veure el sot de Montmany (els Sots Feréstecs de la novel·la de Raimon Casellas). Després vam anar pujant el **Grau Mercader**, per on el camí s'enfila als Cingles de Bertí, des de la vall, aprofitant les zones més planes de la paret de la muntanya, i pujant el desnivell. El seu nom és degut a que és un pas que servia per anar al mercat de Granollers, i perquè s'utilitzaven els mercaders per comerciar amb els pagesos dels Cingles. A la paret encara vam poder trobar

rastres de quan construïren la pista, a pic i pala. És un magnífic mirador.

Després de passar el trencall de la font de la Rovira, vam seguir el camí fins a arribar a la casa de **Can Mestret**, molt ben reconstruïda. Després, una drecera que baixa cap al sot de la Llobrega, ens conduí a un bosc de roures i faigs. Després de creuar el torrent, i girant a mà esquerra, un camí pedregós ens anà enfilant fins arribar al **Clascar**.

La silueta del Clascar és impressionant, en forma de castell. Es tracta d'una antiga domus o casa forta, molt propera a Bertí, esdevinguda masia. Pertanyia als barons de Centelles. Es creu que el nom deriva de Castellar o de Castlà. Sembla que el mas havia estat l'antic castell de Bertí del que hi ha existència documental de l'any 987. Esdevé masia en els segles XV o XVI, de la que encara se'n veuen alguns elements.

L'antiga masia té forma fortalesa, perquè a començaments del segle XX es reformà en un castell fantasiós, amb elements arquitectònics de procedència variada. Darrera de l'antic mas s'ha conservat un petit bosc d'alzines, amb una capelleia de planta circular. Tot el conjunt es troba malmès i abandonat, amb els sostres ensorrats.

Des d'aquí vam seguir cap a **Sant Pere de Bertí**, antiga parròquia rural de Sant Quirze de Safaja, situada damunt els Cingles de Bertí, als quals dona nom, que reuneix masies disperses i masies disperses. A les seves proximitats s'ubica la capçalera del torrent de Bertí, afluent per l'esquerra del riu Tenes.

Sant Pere de Bertí és una església romànica. La porta d'accés és adovellada i es troba després d'uns grans empedrats en forma de ferradura. A l'any 1659 va ser reconstruïda amb volta massissa. El campanar cobert és de cadireta. A la banda de més al nord hi ha la rectoria, que avui és una segona residència. La porta d'accés també és amb arcada adovellada. A l'interior s'hi troba una interessant col·lecció de fòssils alguns d'ells d'espècies marines, així com elements arqueològics, els més antics datats en el Neolític.

Seguirem el camí en direcció a la propera masia de **Can Magre**. Darrera seu vam seguir el GR-5, que s'enfila a la dreta, i que aviat s'uneix amb el PR-33. A l'alçada de Can

Mestret retrobarem el camí per on vam pujar, per desfer el grau Mercader i el coll de can Tripeta per retornar al Santuari.

Us avancem les dates de les properes sortides:

- 17 de desembre: Collserola
- 28 de gener: Garraf
- 11 de març: Montserrat
- 6 de maig: Montnegre

El 17 de desembre farem una sortida a Collserola, amb un recorregut d'uns 10 Km., des de Can Borrell fins a Can Coll. Acabarem l'itinerari al Forn Ibèric de Sant Adjutori, on posarem el pessebre, juntament amb la Secció Cultural.

Estem recollint les adreces de correu electrònic, per poder enviar-vos informació de la Secció. Ens les podeu enviar a xmisas@lycos.es.

Xavir Misas

DIFUSIÓ

L'ADREÇA NOVA DEL CLUB ES:

cegracia@cegracia.cat

Jaténim en funcionament la nova pàgina web del Club, on trobareu les activitats, piades, fòrums, mercadet, etc. També hem creat l'apartat exclusiu per als socis sòcies, només cal que us registreu per poder accedir-hi www.cegracia.cat

SERVEI DE WIFI

Tots els socis i sòcies poden ja, gaudir del nou servei. Per utilitzar-ho demaneu a la Lluïsa (Secretaria) el PWPW.

MATERIAL DE SEGONA MÀ

Recordeu que el club us ofereix un mercat permanent de material de segona mà.

Tots els dimarts i dijous de 9 a 10 del vespre

COL·LABORACIÓ

**PRESENTACIÓ DE LA V^a
FIRA DEL LLIBRE DE
MUNTANYA,
del Collsacabra.**
Seu de la UNIO DE FEDERACIONS
ESPORTIVES DE CATALUNYA

(UFEC),
26 de setembre de 2006.

Em prenc la llibertat de demanar a la Direcció del nostre Butlletí de publicar la presentació que vaig fer de la Fira del Llibre de Muntanya, als mitjans de comunicació, -d'acord amb el nostre president i amb els organitzadors- per dos motius ben concrets: El primer, per deixar constància escrita del meu suggeriment per tal que l'Excursionisme Català participi amb un estand propi en la Fira Internacional del Llibre de Frankfurt del proper any, a la qual la Cultura Catalana ha estat invitada. Crec que caldria treballar activament perquè aquesta proposta sigui una realitat. La paraula la tenen, sobretot, les nostres institucions governatives.

En segon lloc, vull reafirmar-me en el record dedicat al notable gracienc Eduard Delgado, impulsor de la Fira del Llibre de Muntanya del Collsacabra, i, per altra banda, membre que fou del Club Excursionista de Gràcia.

J.C.B.

Sempre és un plaer trobar-se a la seu de la UFEC, i poder donar a tots els presents la més cordial benvinguda, sobretot quan es tracta de fer la presentació d'una de les activitats de l'Excursionisme cultural que, en poc temps, ha pres una important rellevància: la **Fira del Llibre de Muntanya** que, com sempre, tindrà lloc en aquesta meravellosa contrada del Collsacabra, i en la qual la nostra entitat, el Club Excursionista de Gràcia, ha col·laborat des de la primera hora.

Si tenim en compte que l'excursionisme ha complert ja 130 anys d'existència, els 5 anys que porta de vida la nostra Fira representen una joventut esclatant. En realitat, podríem dir que estàn en la seva infància. I això és bo, molt bo, perquè aquest fet ens indica que el moviment excursionista és ben viu. Que juntament amb l'aparició de noves activitats esportives, l'excursionisme cultural continua per un camí propi, capaç d'aportar noves idees i activitats.

Cal destacar, a més, que aquesta aportació es fa des de l'interior de Catalunya, fora de l'interland barcelonès. Aquesta Fira del Llibre de Muntanya és una contribució de la Catalunya més autèntica a la veritable cultura del país. No pas aquella cultura que una certa intel·lectualitat, gens interessada en la nostra realitat, la qualifica d'una manera despectiva com a cultura d'espardenya i barretina.

No saben, per altra banda, aquests pseudo intel·lectuals, que la cultura és sempre local, i que només a partir del permanent substrat dels pobles i les nacions, els ciutadans podem projectar-nos al món per allò que som. No saben, tampoc, que tant l'espardenya com la barretina són una part important del nostre patrimoni social, cultural i econòmic, com és el treball al camp i a les fàbriques.

I és, precisament, la Catalunya endins la que protagonitza aquesta Fira del Llibre de Muntanya, la qual, amb tota seguretat, està cridada a ser una manifestació internacional. Cal, però, que les nostres autoritats li donin tot el suport: logístic, publicitari, de prestigi social i, especialment, econòmic que calgui, a fi que els nostres amics del Collsacabra puguin comptar amb els elements necessaris per tal d'establir les connexions internacionals pertinents amb les entitats germanes de muntanya, les editorials, les llibreries, els autors i tota la gernació d'excursionistes, acampadors, esquiadors, espeleòlegs, escaladors i alpinistes -en general- lligats amb l'àmplia panòpia del nostre esport, tant en el seu vessant esportiu com cultural i científic.

Mostres d'aquest tipus es fan en diferents països, com França i Itàlia per exemple; però ens caldria conformar un estudi a fons i, tal vegada, ser els promotors d'una plataforma que agrupés aquestes demostracions per establir una organització de caire internacional que impulsés, a tots els nivells, la gran varietat existent de llibres relacionats amb la muntanya.

Permetin-me, encara, una altra consideració. L'any vinent se celebrarà a Frankrijk la prestigiosa Fira Internacional del Llibre, dedicada a la Cultura Catalana. Crec que tindrà una gran importància per a l'excursionisme català poder disposar d'un estand on s'exhibissin els nostres llibres de muntanya en la màxima quantitat possible: els actuals, com a demostració de la força del nostre moviment; i els anteriors, en tant que confirmació de la seva continuïtat històrica. L'organització de la Fira del Llibre de Muntanya podria cursar oficialment aquesta petició a través de les institucions que li donen suport: Generalitat de Catalunya, Diputacions de Barcelona i Girona, Consell Comarcal d'Osona i els tres Ajuntaments de Rupit-Pruet, Santa Maria de Corcó i Tavertet, conjuntament amb la Unió de Federacions Esportives de Catalunya i la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

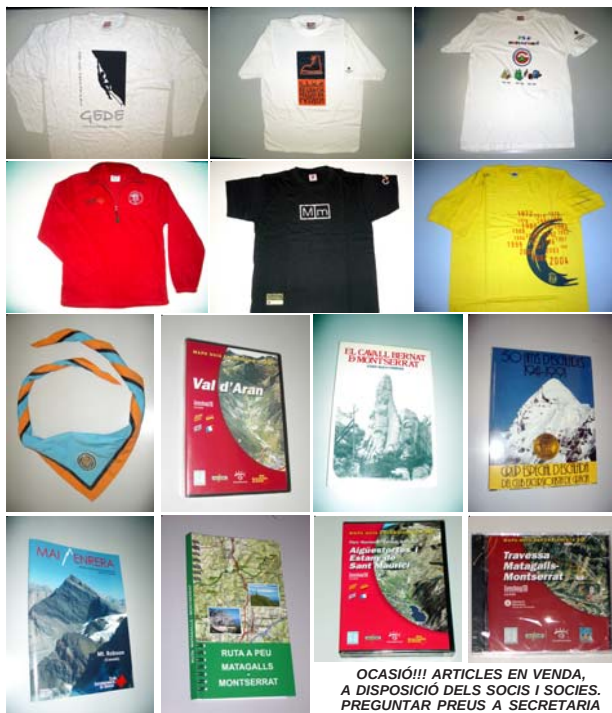
Podem imaginar-nos, per un moment, la divulgació que aquest fet significaria per a l'excursionisme català, per a la literatura de muntanya, i per a la indústria editorial del nostre país, en tots els seus múltiples aspectes?

Però deixem de somiar i caminem mentre tant, com a bons excursionistes, pels viarans d'aquesta mostra cultural que és la Fira del Llibre de Muntanya, seguint unes breus dades estadístiques que, ben segur que els organitzadors podran confirmar, rectificar o completar:

- Es disposa d'una carpa central de 450 m² que permet la instal·lació d'una trentena d'estands per les Llibreries, Editorials, Entitats excursionistes, Institucions i Organismes oficials.
- Un parell de carpes mitjanes adients per a les Exposicions, Conferències, Taules Rodones i la Presentació de llibres.
- Una quinzena de petites carpes, al voltant de la principal, per als expositors d'activitats complementàries, com són, diversos tipus de serveis turístics, de natura, d'aventura i comercials.
- L'espai total que ocupa la Fira, compreses totes les seves activitats, és superior als 10.000 m², amb més de quaranta voluntaris dedicats a les tasques organitzatives i d'informació.
- Instal·lació d'un lloc de socors de la Creu Roja, Serveis Mèdics, Bombers i Mossos d'Esquadra.
- Espais de jocs i animació per als infants.
- El nombre previst de visitants és d'uns 9.000 a 10.000.
- El pressupost es mou al voltant dels 53.000 Euros, coberts en la seva totalitat per Entitats públiques, Expositors i aportacions d'empreses privades.

I acabo amb el text del programa de presentació de la 5ª Fira, on queden expressats, detalladament, els objectius perseguits pels organitzadors: Amics dels Cingles de Collsacabra, Centre Excursionista Esquirol, Servei de Promoció Econòmica del Collsacabra i els Ajuntaments de Tavertet, Santa Maria de Corcó i Rupit-Pruet.

**OCASIÓ!!! ARTICLES EN VENDA,
A DISPOSICIÓ DELS SÒCIS I SOCIÉS.
PREGUNTAR PREUS A SECRETARIA**

Adherit a:

Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya
Associació d'Entitats Excursionistes del Barcelonès
Grup Alta Muntanya Espanyol

Federació Catalana d'Espeleologia
Federació Catalana d'Entitats Corals

Membre Fundador de la Federació Internacional de Càmping i Caravàning
Representant a Catalunya del Càmping Club de França

EDITOR: Club Excursionista de Gràcia

DIRECTOR: Guillem Martín i Brasó

CORRECCIÓ a càrrec de:

UNIÓN DE FEDERACIONES
ESPORTIVES DE CATALUNYA

ale: cegracia@cegracia.cat

web: <http://www.cegracia.cat>

Dip. legal: B.9720-1961